

סילבוס

כלי חרס מהתקופה המוסלמית - 43477

תאריך עדכון אחרון 03-03-2022

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: ארכאולוגיה והמזרח הקרוב הקדום

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר ק ציטרין-סלברמן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: cytryn@huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: רביעי, 10:30-11:30

מורי הקורס:

ד"ר קטיה ציטרין

תאור כללי של הקורס:

השו"ת כלי חרס מהתקופה המוסלמית מציג בפני הסטודנט את עיקר הקבוצות וטיפוסי הכלים אשר היו

בשימוש בא"י בין המאה ה-7 ועד ל-16, בצורה כרונולוגית. הקורס גם מדגיש את הפן המתודולוגי של השימוש בכלי חרס כגורם מתארך, ומדריך את התלמיד בארגון מכלולים לפרסום וכתובה מדעית.

מטרות הקורס:

מטרת הקורס להעניק לסטודנט בארכיאולוגיה ושל החוג ללימודי האסלאם ושל תולדות האמנות דרכים לזיהוי קראמיקה מהתקופה האסלאמית, הן למטרות ארכיאולוגיות (תיארוך ותפוצה), הן ללימוד התרבות החומרית של התקופות השונות.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסיום הקורס בהצלחה, הסטודנט יוכל לזהות ולתארך את עיקר הטיפוסים הקראמיים הטיפוסיים לתקופה המוסלמית בארץ ישראל.

דרישות נוכחות (%):

75

שיטת ההוראה בקורס: שיעורים בחדר האוספים של המכון לארכיאולוגיה, תוך נכרות ישירה עם החומרים, עם תמיכה של מצגות פוואר-פוינט.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- שיעור 1: מבוא, מושגים
- שיעור 2-3: תק' המעבר - המ' ה-6-7
- שיעור 4: התק' האומיית
- שיעור 5: התק' העבאסית - ארצות האסלאם המזרחיים
- שיעור 6: התק' העבאסית-א"י והסביבה
- שיעור 7: התק' הפאטמית
- שיעור 8: נרות מהתק' המוסלמית הקדומה
- שיעור 9: תירגול זיהוי וכתובה
- שיעור 10: התק' הצלבנית - יבואים
- שיעור 11: התק' הצלבנית-איובית
- שיעור 12-13: התק' הממלוכית

חומר חובה לקריאה:

First Unit: The Seventh-Century- the transition between the Byzantine to the Early Islamic Period

Adan-Bayewitz, D. 1986. □*The Pottery from the Late Byzantine Building (Stratum 4) and its Implications,*□ in L.I. Levine and E. Netzer (eds.), *Excavations at Caesarea Maritima 1975, 1976, 1979. Final Report (Qedem 21), Jerusalem: 90□129.*
Hayes, J.W. (1972), *Late Roman Pottery, London.*

Melkawi, A., Amr, K., and Whitcomb, D. S. (1994), "The Excavation of Two Seventh Century Pottery Kilns at Aqaba," *Annual of the Department of Antiquities of Jordan* 38: 447-68.

- Rosenthal-Heginbottom, R. (1988), "The Pottery," in Y. Tsafir (ed.), *Rehovot-in-the Negev (Qedem 25)*, Jerusalem: 78-96.

Smith, R.H. and Day, L.P. (1989) *Pella of the Decapolis II: Final Report on the College of Wooster Excavations in Area IX, the Civic Complex, 1979-1985, 2 vols.*, London.

Second Unit: The Abbasid and Fatimid Periods

Arnon 2008

Baramki, D.C. (1944), "The Pottery from Kh. el-Mefjer," *Quarterly of the Department of Antiquities of Palestine* 10: 65-103.

Cytryn-Silverman, K. (2010), "Ramla - The Pottery Results," in O. Gutfeld (ed.), *Ramla- Final Report on the Excavations North of the White Mosque, Qedem 51 - Monograph of the Institute of Archaeology, The Hebrew University of Jerusalem:* 97-213.

De Vaux and Stève (1950), *Les Fouilles de Qariyat el-Inab*,

Lane, A. (1939) "Glazed Relief Ware of the Ninth Century A.D.," *Ars Islamica* 6: 56-65.

Mason, R.B. and Keall, E.J. (1990), "Petrography of Islamic Pottery from Fustat," *Journal of the American Research Center of Egypt* 28: 165-184.

Scanlon, G. (1986), *Fustat Expedition Final Report. Vol. 1: Catalogue of Filters*, American Research Center in Egypt Reports 8, Winona Lake.

Scanlon, G. (1988), "Fatimid Underglaze Painted Wares: A Chronological Readjustment" in F. K. a. R. D. McCheshey (ed.), *Essays on Islamic Culture in Honour of Richard Bayly Winder*, New York: 185-195.

Stacey, D. (2004), *Excavations at Tiberias, 1973-1974 - The Early Islamic Periods*, IAA Reports 21, Jerusalem.

Whitcomb, D. (1988), "Khirbet al-Mafjar Reconsidered: The Ceramic Evidence," *Bulletin of the American Schools of Oriental Research* 271: 51-67.

Third Unit: The Crusader and Ayyubid Periods

Allan, J. and Roberts, C. (eds.) (1987), *Syria and Iran- Three Studies in Medieval Ceramics, Oxford Studies in Islamic Art IV, Oxford.*

Avissar, M.)1996("The Medieval Pottery," in A. Ben-Tor, M. Avissar and Y. Portugali (eds.), *Yoqneam I. The Late Periods (Qedem Reports 3), Jerusalem, 75-172.*

Avissar, M. and Stern, E.J. (2005), *Pottery of the Crusader, Ayyubid and Mamluk Periods in Israel, IAA Reports 26, Jerusalem.*

Lane, A. (1937), "Medieval Finds at Al Mina in North Syria," *Archaeologia 87: 27-78.*

Fourth Unit: The Ayyubid-Mamluk Period

Avissar and Stern 2005

De Vaux and Stève 1950 (see above).

Gayraud, R.P. (1986), "Céramiques trouvées lors de la restauration de la Madrasa Taṭṭar al-Hiṭziyya (Le Caire)," *Annales Islamogiques 22: 35-49.*

Gutiérrez, A. (2000), *Mediterranean Pottery in Wessex Households (13th to 17th Centuries) (BAR British Series 306), Oxford. (RELEVANT FOR IMPORTED WESTERN WARES)*

Jenkins, M. (1984), "Mamluk Underglaze-Painted Pottery: Foundations for Future Study," *Muqarnas 2: 95-114.*

Marzouk, M.A. (1959), "Egyptian Sgraffito Ware excavated at Kom-ed-Dikka in Alexandria", *Bulletin of the Faculty of Arts, University of Alexandria XIII: 3-23.*

Milwright, M. (2003), "Modest Luxuries: Decorated Lead-glazed Pottery in the South of Bilad al-Sham (Thirteenth-Fourteenth Century)," *Muqarnas 20: 85-111.*

Scanlon, G.T. (1971), "The Fustat Mounds: A Shard Count," *Archaeology 24 (3): 220-223.*

Scanlon, G.T. (1984), "Mamluk Pottery: More Evidence from Fustat", *Muqarnas 2:115-26.*

Stern, E. (1999), "The Pottery of the Thirteenth-Fifteenth Centuries from Givcat Yasaf (Tell er-Ras)," *cAtiqot 37: 125-136 (Hebrew, English summary: 174*).*

Tushingham, A. D. (1985), *Excavation in Jerusalem 1961-1967*, Toronto. (INCLUDES MATERIAL FROM EARLIER PERIODS, BUT ASSEMBLAGES ARE TOO MIXED)

Wightman, G.J. (1989), *The Damascus Gate, Jerusalem. Excavations by C.M. Bennett and J.B. Hennessy at the Damascus Gate, Jerusalem 1964-66*, Oxford.

Fifth Unit: The Ottoman Period

Boas, A. (2000), "Pottery and Small Finds from the Late Ottoman Village and the Early Zionist Settlement," in Y. Hirschfeld (ed.), *Ramat HaNadiv Excavations, Final Report of the 1984-1998 Seasons*, Jerusalem, 547-580.

Wightman 1989 (see above)

Lamps: to be studied with the related pottery , according to units above

See also biblio above.

Amr , A.J. (1984), "Some Ayyubid pottery lamps from Rujm al-Kursi and other related Mamluk examples," *Berytus* 32: 201-210.

----- (1986), "Some Unusual Glazed Mamluke Saucer Lamps," *Levant* 18: 155-161.

----- (1986), "More Islamic Inscribed pottery lamps from Jordan," *Berytus* 34: 161-168.

Arnon, Y. D. (2008), "The Ceramic Oil Lamps of the Transitional and Medieval Period from Caesarea Maritima (640-1300 CE): A Chronological and Typological Study," in K.G. Holum and A. Raban, *Caesarea Reports and Studies excavations 1995-2007 within the Old City and the Ancient Harbor* (Oxford), 213-269.

Day, F. (1942), "Early Islamic and Christian Lamps," *Berytus* 7, 64-79.

Gawlikowski, M. (1995), "Arab Lamp-Makers in Jerash, Christian and Muslim," K.

Amr et al. (eds.), *Studies in the History and Archaeology of Jordan V: Art and Technology throughout the Ages*, Amman, 669-672.

Gertner, Y. (1999), *Oil Lamps from the Hellenistic through the Mamluk Periods at Sepphoris: M.A. Dissertation*, The Hebrew University of Jerusalem.

Gichon, M. and Linden, R. (1984), "Muslim Oil Lamps from Emmaus," *Israel Exploration Journal* 34/2-3: 156-169.

Hadad, Sh. (2002), *The Oil Lamps from the Hebrew University Excavations at Bet Shean* (Qedem Reports 4), Jerusalem.

Hadad, Sh. and Khamis, E. (1998), "Inscribed Pottery Lamps from the Early Islamic Period at Beth Shean," *IEJ* 48: 66-76.

Kawatoko, M. (1987), "Oil Lamps from al-Fustat," *Orient* 23: 25-53.

Kennedy, C. A. (1963), "The Development of the Lamp in Palestine," *Berytus* 14: 67-115.

Khairy, N. I. and Amr, A.-J. A. (1986), "Early Islamic Inscribed Pottery Lamps from Jordan," *Levant* 18: 143-153.

Kherberg, I. (1989), "Selected Lamps and Pottery from the Hippodrome at Jerash," *Syria* 66, 85-97.

Koutsoukou, A. (1997), "Ceramic Lamps," in A. Koutsoukou et al. (eds.), *The Great*

-
- Temple of Amman: The Excavation, Amman, 119-126.*
- Kubiak, W.B (1970), "Medieval Ceramic Oil Lamps from Fustat," *Ars Orientalis* 8: 1-18.
- Lapp, E. C. (1995) "The 1993 and 1994 Seasons at Umm al-Jimal, Byzantine and Early Islamic Oil Lamp Fragments from House 119 at Umm al-Jimal," *ADAJ* 39, 437-445.
- Magness J. (2008), "The Oil Lamps from the South Cemetery," in G. Avni et al. (eds.), *The Necropolis of Bet Guvrin-Eleutheropolis (Jerusalem)*, 121-178. Rosen-Ayalon and Eitan 1969 (see above)
- Rosenthal, R. and Sivan, R. (1978), "Islamic Lamps," in: *Ancient Lamps in the Schloessinger Collection (Jerusalem)*, 129-139.
- Scholl, T. (1986), "The Chronology of Jerash Lamps: A Preliminary Report," in F. Zayadine (ed.), *Jerash Archaeological Project 1981-1983* (Amman) 163-166.
- Vine, K. and Hartelius, G. (1986), "Ceramic Lamps from the Hippodrome of Caesarea Maritima - 1974," in: Geraty, L.T. and Herr, L.G. (eds.), *The Archaeology of Jordan and Other Studies (Berrien Springs)* 365-426 (esp.389-397).

Historical Background

1. אנצ' לחפירות ארכיאולוגיות בא"י (הוצאה חדשה) - בית שאן, פלה, אבו גוש, ח'רבת אל-מפג'ר, רמלה
2. R. Ettinghausen and O. Grabar (1987), *The Art and Architecture of Islam 650-1250*, New York.
3. *Encyclopaedia of Islam, New Edition*
4. *Index Islamicus*

ספר כללי על קראמיקה אסלאמית: חובה

- Feheřvařri, G. (1973), *Islamic Pottery. A Comprehensive Study Based on the Barlow Collection*, London.
- Feheřvařri, G. (2000), *Ceramics of the Islamic World in the Tareq Rajab Museum*. London/New York.

חומר לקריאה נוספת:

קריאה מומלצת תימסר במהלך הקורס

מרכיבי הציון הסופי :

מידע נוסף / הערות:

הגשת תרגילים: יתייחס לחומר נלמד בכיתה ויבחן את קריאת החובה

מטלה בסוף הקורס:

עבודה על מכלול קראמי, בפורמט של מאמרון לפרסום. המכלולים יהיו אישיים, ולסטודנט יום שלם להכין את המאמרון.